

Kierunki rozwoju łomżyńskiego sportu

2BA DORADZTWO STRATEGICZNE

Nysa 2016

Wstęp

Sport można traktować również jako narzędzie służące promocji i rozwojowi Łomży. Sport może przyczynić się do zacieśniania współpracy prywatnych przedsiębiorców z samorządem miasta. Dlatego zasadne jest przygotowanie dokumentu planistycznego w celu skuteczniejszego zarządzania sportem.

Program „Kierunki rozwoju łomżyńskiego sportu” ma sprecyzować wytyczne dotyczące realizacji przez władze samorządowe Łomży działań w zakresie sportu, które będą służyć społeczeństwu miasta poprzez zachowanie sprawności fizycznej i zdrowia oraz zagospodarowaniu czasu wolnego, szczególnie dzieci i młodzieży, aż po rozwój sportu wyczynowego. Aktywność ruchowa stanowi naturalną potrzebę życiową. Jest także źródłem ogromnej satysfakcji. Służy zarówno fizycznemu, jak i psychicznemu wszechstronnemu rozwojowi organizmu. Sport to wydajniejsza nauka, praca i udział w życiu społecznym, ale również obszar aktywizacji i postaw obywatelskich nie tylko samych mieszkańców, ale również aktywności gospodarczej.

Prawne aspekty działań regulujących ustrój Łomży jako jednostki administracyjnej nakładają na nią obowiązek działalności w zakresie kultury fizycznej i turystyki (art. 7 ust. 1 pkt 10 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, art. 4 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym). Z przywołanych powyżej przepisów wynika m.in., iż zaspokajanie zbiorowych potrzeb należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania te (określone ustawowo jako zadania publiczne) obejmują m.in. obszary kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych.

Działalność ta pozwoli kreować również wizerunek Łomży jako ośrodka sportu i poprzez wybitne osiągnięcia sportowe mieszkańców może być skutecznie wykorzystana w promocji miasta. Dla właściwej realizacji zadań bieżących w zakresie upowszechniania sportu wśród dzieci i młodzieży (działalność szkoleniowa, realizacja miejskich programów sportowych, stypendia sportowe) należy zapewnić odpowiedni udział wydatków przeznaczanych corocznie na ten cel, jako procent całości wydatków z budżetu Miasta Łomża.

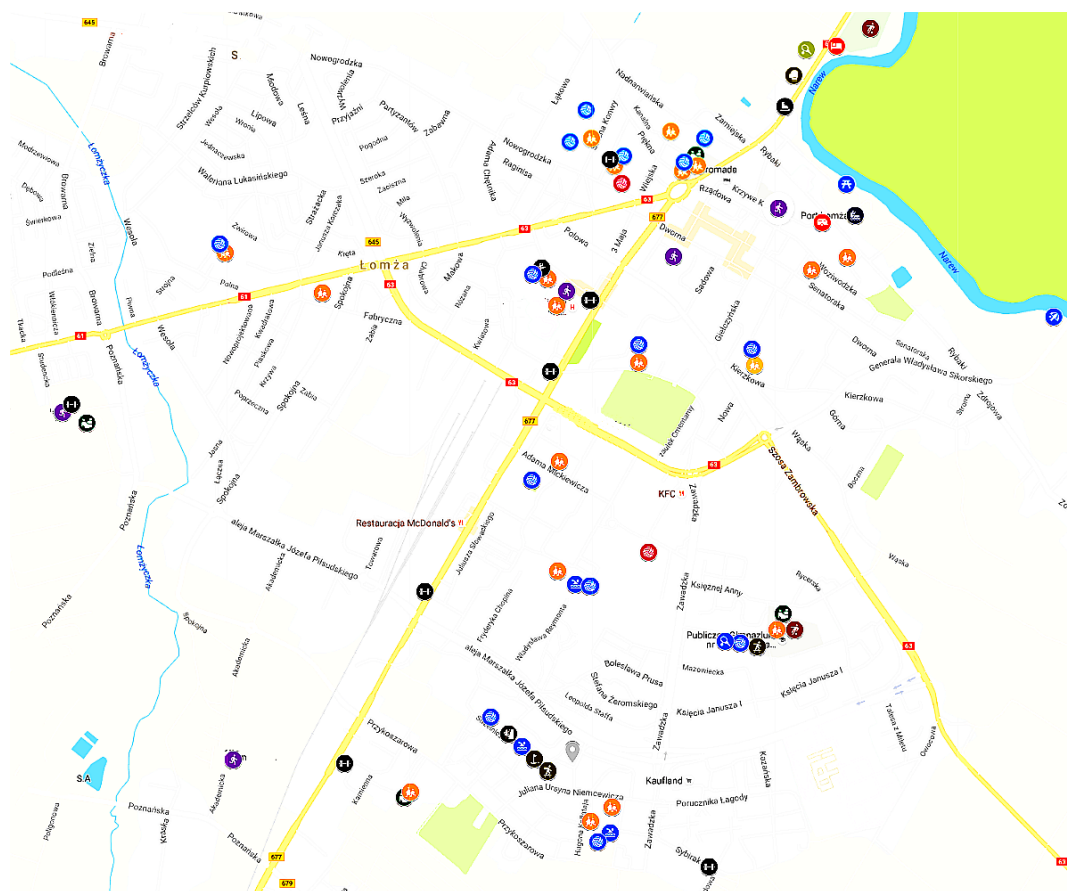
Konsekwentna i długoletnia realizacja ustalonych priorytetów, wsparta środkami z budżetu Łomży, jest oczywistą drogą do osiągania sukcesów we wspieraniu łomżyńskiego sportu. Pozwoli również wszystkim zainteresowanym (mieszkańcom, sportowcom, działaczom sportowym) podjąć zaplanowane działania. Dostępność programu i przestrzeganie jego realizacji wzmocni wiarę w efektywność działań samorządu.

W przyszłości rozważyć należy przygotowanie odrębnego dokumentu strategicznego, programującego rozwój łomżyńskiego sportu. Opracowanie strategii w tym obszarze powinno zostać poprzedzone dogłębными badaniami i analizami, przeprowadzonymi wśród mieszkańców Łomży oraz wnioskami wynikającymi z projektów składanych w ramach budżetu obywatelskiego.

1. Kluczowe wnioski i rekomendacje z analizy i diagnozy

Łomżę wyróżnia rozbudowane i nowoczesne zaplecze sportowe. MOSiR dysponuje niedawno zmodernizowaną bazą i zgodnie z programem rozwoju sportu w województwie podlaskim Łomża otrzyma wsparcie na budowę, rozwój i unowocześnienie obiektów sportowych znajdujących się przy szkołach (m.in. budowa hali sportowej przy Szkole Podstawowej nr 7 w Łomży). Należy podkreślić, że oprócz ogrodzonych, zadaszonych obiektów sportowych, stanowiących dla wielu barierę psychologiczną, powstają również otwarte place (np. przy ul. Strzelniczej), plaże, bulwary i ścieżki rowerowe. Porównanie osiągnięć sportowych z podobnymi ośrodkami nie wyróżnia jednakże Łomży. Powszechna popularność sportów zespołowych nie znajduje odzwierciedlenia w wynikach, a dalszy rozwój napotyka często na bariery finansowe, możliwe do przezwyciężenia tylko poprzez zaplanowany sponsoring¹.

Rysunek 1: Rozmieszczenie bazy aktywności fizycznej w Łomży

Źródło: Opracowanie własne ZBA doradztwo strategiczne

Sport i rekreację należy traktować jako skonsolidowany element życia społecznego, warunkowany przez indywidualne postawy, kapitał społeczny, działania rządu, samorządu oraz stan lokalnej infrastruktury. Sport nie organiczna się jedynie do osiągania wyników sportowych w zakresie wyczynowej rywalizacji, co jest naturalnie istotnym składnikiem kultury sportowej. Staje się zasadną inwestycją, która rodzi korzyści w wielu obszarach życia społecznego oraz może pełnić rolę wielofunkcyjnego narzędzia zmiany społecznej. Wyróżniający się sportowcy Łomży (m.in. Justyna Korytkowska, Beata Trzonkowska, Maciej Tercjak, Jakub Nowak, Patryk Surdyn, Damian Zorczykowski) powinni być ambasadorami sportu wśród mieszkańców Łomży. Ich sukcesy powinny pobudzać aktywność ruchową mieszkańców.

¹lomzynskie24.pl/2016/08/brak-wsparcia-sponsorow-i-trenera-powodem-rezygnacji-z-pierwszej-ligi/

Rysunek 2: Funkcje sportu w Łomży

Źródło: Opracowanie własne ZBA doradztwo strategiczne

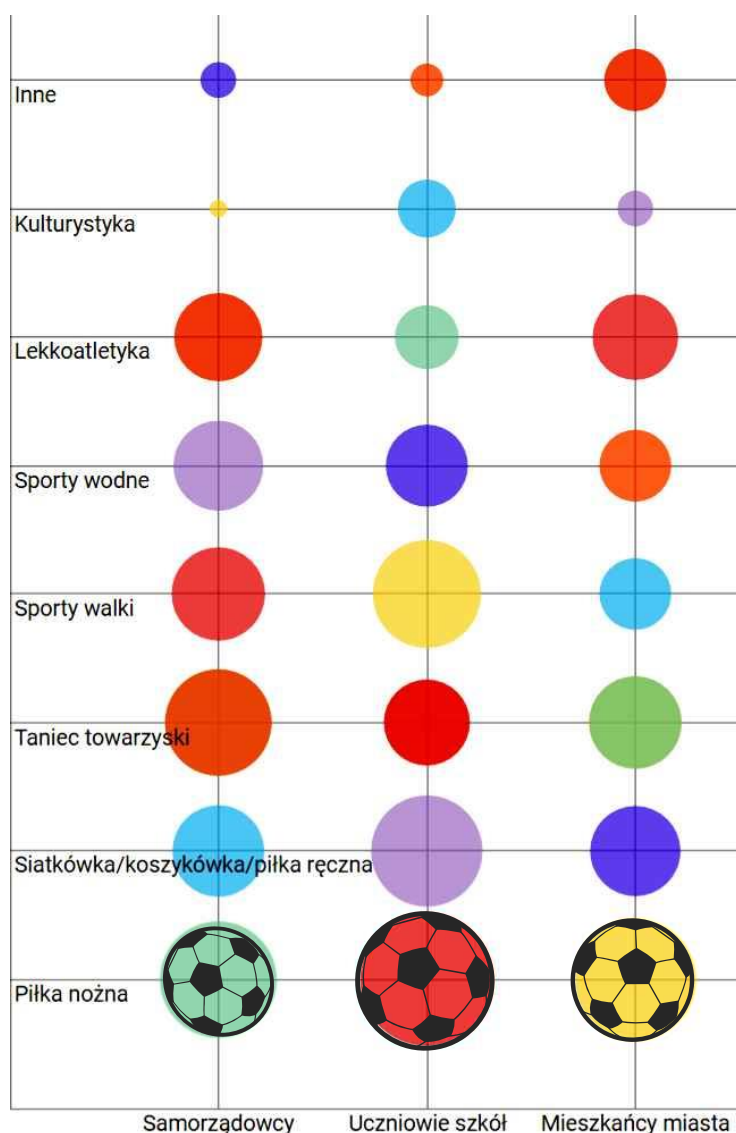
Gry zespołowe, w tym piłka nożna, cieszą się obecnie największą popularnością wśród młodych mieszkańców, do czego przyczynia się promocja tej dyscypliny przez Urząd Miejski i wyasygnowanie z budżetu promocyjnego Łomży środków finansowych na promowanie miasta poprzez wykorzystanie marki klubu piłkarskiego ŁKS. Jednakże, z uwagi na aktualne osiągnięcia tego klubu i jego pozycję w tabelach ligowych, kierunek ten nie przyczynia się do rzeczywistego wzmocnienia wizerunku miasta i nieefektywnie promuje Łomżę. Wykorzystywanie historycznych osiągnięć klubu jest wątpliwe i należałoby wspierać podobnymi środkami dyscypliny, które obecnie są kluczowe dla rozwoju sportu w Łomży i mogą okazać się lepszą inwestycją promocyjną i wizerunkową, niż piłka nożna. Tym bardziej, że niektóre z nich (jak piłka ręczna kobiet, karate, tenis stołowy) mają równie długą tradycję i stabilne osiągnięcia. Są to przykładowo następujące kluby: ŁKS „Prefbet Śniadowo” Łomża (lekkoatletyka), GUKS „Dwójka”. Optymalizacji działań w zakresie wspierania sportu powinna służyć powołana Łomżyńska Rada Sportu, która jest organem opiniotwórczym i doradczym dla Prezydenta Łomży i stanowi kompetentny organ w zakresie sportu wyczynowego.

Rysunek 3: Odpowiedzi mieszkańców Łomży na pytanie „Jakie dyscypliny sportu powinien Pana/i zdaniem wspierać Urząd Miejski?” (N=360).

Dyscyplina	Samorządowcy	Uczniowie szkół	Mieszkańcy miasta
Piłka nożna	51,9%	67,43%	55,7%
Siatkówka/koszykówka/ piłka ręczna	32,1%	47,25%	31,1%
Taniec towarzyski	43,2%	27,98%	32,8%
Sporty walki	33,3%	44,50%	19,7%
Sporty wodne	30,9%	25,69%	19,7%
Lekkoatletyka	29,6%	15,60%	27,9%
Kulturystyka	1,2%	12,84%	4,9%
Inne	4,9%	4,13%	14,8%

Źródło: Opracowanie własne ZBA doradztwo strategiczne w oparciu o przeprowadzone badania ankietowe

Rysunek 4: Graficzna prezentacja wyborów badanych grup – odpowiedź na pytanie „Jakie dyscypliny sportu powinien Pana/i zdaniem wspierać Urząd Miejski?”

Źródło: Opracowanie własne ZBA doradztwo strategiczne w oparciu o przeprowadzone badania ankietowe

Informacji w zakresie dyscyplin sportu, jakie miałyby wspierać Miasto Łomża, dostarczają badania ankietowe przeprowadzone w sezonie letnim 2016 wśród mieszkańców, w tym młodzieży szkolnej, seniorów, a także pracowników Urzędu Miejskiego w Łomży. Również z tego badania wynika, że piłka nożna cieszy się dużą popularnością wśród młodzieży szkolnej. Jako najważniejszą dyscyplinę wskazało ją ponad 67% uczniów szkół, prawie 52% pracowników instytucji samorządowych i blisko 56% mieszkańców Łomży. Kolejne miejsca zajęły, w zależności od badanej grupy: sporty zespołowe, taniec towarzyski lub sporty walki. Wśród łomżyńskich uczniów popularne są także inne gry zespołowe, jak: siatkówka, koszykówka i piłka ręczna.

Opisywane badanie stanowić może wstępną informację w zakresie najbardziej rozwojowych dyscyplin i jest podstawą do dalszego określenia kierunków rozwoju łomżyńskiego sportu. W kontekście powyższych wyników należy wspierać kluby i zawodników, którzy aktualnie osiągają wybitne osiągnięcia sportowe. W zakresie preferowanych dyscyplin sportowych oczekiwania mieszkańców są następujące: piłka nożna, inne gry zespołowe, taniec towarzyski, sporty walki, sporty wodne i lekkoatletyka.

2. Założenia do kierunków rozwoju

Przyjmując, że pojęcie sportu to nie tylko sport szkolny i wyczynowy, ale również rekreacja i aktywność fizyczna², będące w domenie nauki/kształcenia/pracy, czasu wolnego, zdrowia i urody, wydaje się, że dla rozwoju miasta najważniejsze jest rekreacyjne uprawianie sportu przez Łomżan w różnych grupach wiekowych i na tym powinna przede wszystkim polegać promocja tego obszaru. Wprawdzie działania w tym kierunku są od dawna podejmowane przez Urząd Miejski w Łomży (np. organizacja maratonów), jednak należałoby skoncentrować się na zwiększeniu uczestnictwa mieszkańców w sporcie, co w powiązaniu z otwartymi działaniami jednostek organizacyjnych Łomży skutkować powinno poprawą wykorzystania miejskiej bazy sportowej i zwiększeniem aktywności fizycznej mieszkańców.

By przybliżyć mieszkańcom Łomży zakres dostępnej oferty sportowej, należy przeanalizować jej stronę podażową, ponieważ dotychczasowe działania w zakresie sportu nie miały wypracowanego modelu, a dla głównych aktorów zarządzających infrastrukturą sportową zwiększenie aktywności sportowej nie jest głównym celem działalności.

Z jednej strony MOSiR Łomża powiększa swoje zasoby w oparciu o projekty realizowane ze środków UE. Z drugiej baza sportowa rozwija się w obiektach edukacyjnych, które, podobnie jak MOSiR, są ściśle związane z Miastem Łomża, jako jego jednostki organizacyjne (szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne). Kolejnym partnerem w rozwoju sportu są inne jednostki edukacyjne – uczelnie państwowe, prywatne i kościelne, które rozbudowują swoje zaplecze infrastrukturalne. Wreszcie ostatnim partnerem, który podchodzi do sportu najbardziej rynkowo, są różnego rodzaju kluby, związki i organizacje oraz firmy (kluby fitness, siłownie, zaplecze rekreacyjno-sportowe obiektów noclegowych). Każdy z tych partnerów pełni ważną funkcję w rozwoju sportu wśród mieszkańców Łomży: uzupełniając się, bądź konkurując o te same zasoby.

Należy również pamiętać, że jednostki organizacyjne Miasta Łomży udostępniając posiadany potencjał sportowy (finansowany ze środków Miasta lub środków zewnętrznych) mieszkańcom w celu popularyzacji aktywności fizycznej nie powinny ustalać opłat za wstęp na poziomie komercyjnym. Instytucje edukacyjne musiałyby wypracować modele korzystania przez mieszkańców ze swojego zaplecza sportowego, także poza oświatowym czasem pracy. MOSiR powinien być miejscem, które oprócz zarządzania infrastrukturą oferuje prowadzenie zajęć amatorom oraz treningi zawodowcom. Sprzężenie tych elementów spowoduje sukces w postaci możliwości organizacji imprez.

Duże kluby odpowiadają za wyniki w sporcie wyczynowym, co przekłada się na promocję Łomży. Stanowią miejsce zatrudnienia dla kadry trenerskiej i są wspierane (drużyny i inicjatywy sportowe) przez odpowiedzialny biznes. Sportowe NGO'sy propagują powszechny i szeroko dostępny sport, wzmacniają lokalne więzi i obywatelską aktywność, pobudzają też oddolne inicjatywy. Z kolei małe firmy oferują ciekawą lokalną ofertę sportową i rekreacyjną oraz są miejscem pracy instruktorów i trenerów.

Stronę popytową łomżyńskiego sportu tworzą mieszkańcy. Im lepsza będzie oferta wymienionych wcześniej jednostek, firm i organizacji, otwartość na różne grupy społeczne i promocja oferty, tym większe będzie zainteresowanie mieszkańców sportem i zapotrzebowanie na usługi klubów.

² Wg pojęć z „Programu rozwoju sportu do 2020”, MSiR, Warszawa 2015.

Rysunek 5: Gestorzy bazy sportowo-rekreacyjnej w Łomży

Źródło: Opracowanie własne ZBA doradztwo strategiczne

3. Cel główny

Baza dla rozwoju sportu jest stosunkowo dobrze rozwinięta. W Łomży działa również wiele klubów i organizacji sportowych. Najłabszym elementem wydaje się komunikacja między klubami i mieszkańcami. Łomżanie wybierają ruch, który nie wymaga kontaktu z organizacjami sportowymi. Prawdziwym wyzwaniem dla działań w obszarze sportu powszechnego jest aktywizowanie tej grupy mieszkańców, którzy są w ogóle „nieczuli” na ofertę sportową (w tym powiększające się grupy seniorów). Wymagają oni innych działań, niż samo wybudowanie boisk i zorganizowanie imprez sportowych. W grupie osób „wysportowanych” warto pogłębiać dobre tendencje, jak np. sport w rodzinie, rozwój drużynowych dyscyplin, znajomość lokalnej oferty sportowej. Trzeba rozwijać klasyczne sporty zespołowe (ale również współzawodnictwo drużynowe rodzin i grup przyjaciół), a także propagować sport jako czas relaksu, aktywność opóźniającą proces starzenia oraz miejsce nabywania nowych umiejętności. Uprawianie sportu jest również związane z lepszym kontrolowaniem swojej wagi. Zaproponowany cel „Sport – atrakcyjne i różnorodne życie w Łomży” powinien zostać osiągnięty w perspektywie czasowej do 2020 r.

4. Cele szczegółowe i propozycje działań

1.1. Sport w rodzinie i wśród przyjaciół

- Propagowanie aktywności ruchowej poprzez dofinansowanie karnetów na obiekty sportowe. Wspieranie podmiotów komercyjnych wiąże się z ich istotnością dla rozwoju sportu i rekreacji. Z badań wynika, że ok 5-6% populacji Polski uprawia sport w klubach i centrach sportu, a 9% w różnego rodzaju klubach fitness, siłowniach i udział tej ostatniej grupy wzrósł najszybciej w ciągu ostatnich 4 lat (o 6%)³. Infrastruktura płatna jest wykorzystywana znacząco częściej niż bezpłatna⁴. Członkami klubów sportowych jest tylko 3%, a klubów fitness 6% badanych.
- Organizacja sportowych zawodów rodzinnych „Przełomowego turnieju rodzin”.

1.2. Sport dla relaksu

- Organizacja „Otwartych dni” dyscyplin i obiektów sportowych (popływaj kajakiem, zagraj w tenisa, poślizgaj się, na rowerze bez ogródek i nie tylko na ogródek). Oferta klubów jest słabo znana, prawie połowa badanych w ogóle nie wie, jak wyglądają opłaty w klubach i nie zna ich oferty.
- Sport mi smakuje (całoroczny cykl imprez rekreacyjno-sportowych dla mieszkańców, połączony ze „śniadaniami na trawie”).
- Karnety na obiekty sportowe dla seniorów (relaks przy kawie).
- Trenuj z mistrzami (sportu łomżyńskiego) – organizacja wspólnych treningów z mistrzami sportu.
- Efektywne wykorzystanie w celach rekreacyjno-sportowych powstałej bazy dla sportów wodnych, rozwijanie tego potencjału infrastrukturalnego, inicjowanie powstawania klubów sportowych w zakresie sportów wodnych. Popularyzacja takiej oferty np. wypróbuj kajak na pływalni, pokazy na pływalni (ceny wynajmu kajaków w MOSiR są zbliżone do komercyjnych firm, co utrudnia promowanie tego rodzaju sportu).
- Organizacja na terenie miasta otwartych imprez (zawodów) sportowych i sportowo-rekreacyjnych.

1.3. Sportowe Laury

- Zainicjowanie powstania platformy współpracy oferentów usług sportowych (np. przy okazji tworzenia kalendarza sportowego na 2017 rok).
- Podjęcie działań zmierzających do powstania bądź odbudowy klubów akademickich, wojskowych i policyjnych.
- Przygotowanie do organizacji ogólnopolskiej imprezy sportowej (organizacja imprezy sportowej o randze ogólnopolskiej pn. Klubowe Mistrzostwa Polski Juniorów w Piłce Nożnej).
- Cykliczne spotkania Łomżyńskiej Rady Sportu i poszerzenie jej o przedstawicieli biznesu (jej wzmocnienie osobami, które niejednokrotnie wspomagają w sposób znaczący kluby i sport wyczynowy w Łomży).
- Ustalenie kalendarza imprez sportowych na 2017 r. i na następne lata (do 2020 r.).
- Wspieranie przez Miasto Łomżę w szczególności potencjału tych klubów sportowych, które aktualnie odnoszą sukcesy.
- Dofinansowanie imprez sportowych wynikających z rocznego kalendarza.
- Dofinansowanie łomżyńskich klubów sportowych według systemu premiowego, opracowanego w oparciu o aktualne osiągnięcia.
- Nagrody dla najlepszych - nagrody Prezydenta Miasta Łomży za szczególne osiągnięcia w dziedzinie sportu i kultury fizycznej.
- Zakupy sprzętu sportowego i nagród w zawodach organizowanych na terenie miasta, jako forma współudziału w ich organizacji.

³Eurobarometr 412.Sport i aktywność fizyczna, 2013

⁴Sport i rekreacja: Ogólnopolskie Badanie Polaków Raport MSiR; Warszawa grudzień 2012

1.4. Działania w zakresie infrastruktury sportowej

- Rozwój bazy sportowo- rekreacyjnej – Orlik przy ul. Katyńskiej.
- Zagospodarowanie wolnej przestrzeni publicznej na miejsca wypoczynku, rekreacji i sportu (miedzy innymi: skwery, wolne place, itp.).
- Budowa otwartych stref rekreacji dziecięcej.
- Rozbudowa bazy sportowo-rekreacyjnej MOSiR: Parku Wodnego o część zewnętrzną w postaci basenu oraz wodnego placu zabaw dla dzieci, Kompleksu Sportowo-Rekreacyjnego Orlik 2012 o kolejne boisko do piłki nożnej, pod warunkiem uzyskania dofinansowania ze środków zewnętrznych.
- Planowany jest: zakup sprzętu na siłownię w Parku Wodnym i na Stadionie Miejskim.
- Ze środków publicznych powinna być finansowana przede wszystkim ogólnodostępna infrastruktura sportowa, a nie kompleksy sportowe dla sportu wyczynowego, ponieważ zaledwie około 13% społeczności to osoby uprawiające sport regularnie, a 59%⁵ w ogóle nie uprawia żadnej aktywności fizycznej. Nie należy się ograniczać do myślenia o boiskach, halach i basenach – warto pomyśleć również o parkach, ścieżkach rowerowych, plażach, czyli o przestrzeni, która poprzez zaprojektowanie z myślą o ruchu może spełniać rolę ważną dla aktywności fizycznej, w tym sportu⁶.
- Sport bez pomników kultury fizycznej: monitorowanie i pobudzanie lepszego wykorzystania obiektów sportowych, by nie tworzyć błędnego koła, kiedy wybudowanie dużej ilości obiektów sportowych, powoduje, że wszystkie środki samorządowe przeznaczone są na ich utrzymanie, a nie ma środków na ożywienie tych obiektów, czyli na zatrudnienie trenerów oraz na dofinansowanie działalności stowarzyszeń i klubów sportowych. Należy wcześniej analizować koszty utrzymania, by nie brakowało pieniędzy na wspieranie działalności sportowej w obiektach.

⁵Eurobarometr 412.Sport i aktywność fizyczna, 2013

⁶Sport i rekreacja: Ogólnopolskie Badanie Polaków Raport MSiT; Warszawa grudzień 2012